

TANTÁRGYI TEMATIKA

<p>Tantárgy neve: A nyelvtörténet forrásai I. Szórványemlékek II. Korai magyar szövegek III. Újabb magyar szövegek</p>	<p>Tantárgy Neptun kódja(i): BTMMN509, BTMMN514, BTMMN515, BTMTN111 (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p>
	<p>Tantárgyfelelős intézet: ME BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet</p>
	<p>Tantárgyelem: K (K: kötelező, KV: kötelezően választható, SZV: szabadon választható)</p>
<p>Tárgyfelelős (név, beosztás): A. Molnár Ferenc professor emeritus</p>	
<p>Tantárgyi egység: Korai magyar szövegek</p>	
<p>Tantárgyi egység Neptun kódja: BTMMN514 (E Neptun kód a nappali képzésre vonatkozik. A levelező képzés Neptun kódjában a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p>	
<p>Javasolt félév: 3., 4. (A szak keresztféléves meghirdetésben nem indul, így páratlan szám mindig őszi, páros szám tavaszi félévet jelent.)</p>	<p>Előfeltétel: nincs (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p>
<p>Óraszám/hét: BTMMN509, BTMMN514, BTMMN515: 1 szeminárium, 1 konzultáció, BTMTN111: 2 (A nappali képzés heti óraszama 15 héten át. A levelező képzések féléves óraszama a nappali tagozatos féléves órázámának mindig az egyharmada: heti 1 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszama 5, heti 2 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszama 10 stb.)</p>	<p>Számonkérés módja (a/gy/k/b): gyakorlati jegy (A teljesítés követelményeit lásd alább a <i>Félévközi számonkérés</i> ill. az <i>Értékelés</i> pontoknál.)</p>
<p>Kreditpont: BTMMN509, BTMMN514, BTMMN515: 2, BTMTN111: 3</p>	<p>Tagozat: nappali (A tantárgy és a tantárgyi egység adatai és követelményei azonosak a levelező tagozaton is, egyedül a Neptun kód különbözik.)</p>
<p>Tantárgyi egység feladata és célja (3–4 mondatban összefoglalva): Három egymásra épülő szeminárium (<i>Szórványemlékek</i>, <i>Korai magyar szövegek</i>, <i>Újabb magyar szövegek</i>) keretében sajátíthatják el a hallgatók a komplex forráselemzés módszerét, amelyben egyaránt hangsúlyt fektetünk a nyelven kívüli, de a forráselemzéshez szükséges adatok kiválasztására, a nyelvi szintek szerinti elemzés elsajátítására, a művelődéstörténeti vonatkozások ismeretére és a források intertextualitására. A <i>Korai magyar szövegek</i> tantárgy célja, hogy bevezesse a hallgatót a szövegelemzés módszerébe, bemutassa a magyar nyelv korai szövegemlékeit, amelyeken keresztül tanulmányozhatják a diákok az ómagyar kor nyelvállapotát. Tantárgyi program: a szövegemlékek helye a nyelvtörténeti források között, a korai és késői ómagyar kor művelődéstörténeti bemutatása, szövegemlékek olvasása, nyelvi (hangtani, morfológiai, lexikai, szintaktikai, mondattani és szöveggrammatikai) elemzése. Az elemzésre szánt szövegek között a Halotti Beszéd, Ómagyar Mária-siralom, Königsbergi Töredék és Szalagjai mellett választható szövegemlékek is szerepelnek.</p>	
<p>Tantárgyi egység tematikus leírása 12–15 heti bontásban:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tantárgyi bevezető; az írás és az olvasat kérdései (a Halotti Beszédből is vett példákkal) 2. A Halotti Beszéd nyelvi (és művelődéstörténeti) elemzése (tanári magyarázattal, folyamatos hallgatói felkészüléssel) 3. A fenti témakör folytatása 4. A fenti témakör folytatása 5. A fenti témakör folytatása 6. Az Ómagyar Mária-siralom nyelvi (és művelődéstörténeti) elemzése 7. A fenti témakör folytatása 	

8. A fenti témakör folytatása
9. A Königsbergi Töredék és Szalagjai nyelvi (és művelődéstörténeti) elemzése
10. Más, választott szöveg(ek), főleg kódexek nyelvi (és művelődéstörténeti) elemzése, pl. Laskai Sorok; Jókai-kódex, Bécsi kódex, Münchener kódex, Margit-legenda (részletek)
11. A fenti témakör folytatása
12. Zárthelyi dolgozat írása
13. A (kijavított) dolgozat tanulságainak megbeszélése
14. Összefoglalás
15. Konzultáció

Félévközi számonkérés módja (prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat beadása stb.): zárthelyi dolgozat; a folyamatos hallgatói felkészülés szóbeli, esetenként rövid írásbeli ellenőrzése.

Értékelése (félévközi teljesítmény aránya a beszámításnál, ponthatárok stb.): SZ

A kód jelentése:

A = a tantárgy aláírással zárul, amelyben kétfokozatú az értékelés (nem megfelelt, megfelelt). A hallgató legfeljebb az óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás nem szerezhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támogatott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen.

K = a tantárgy kollokviummal zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). Az előadások óraszámának legalább 60%-án kötelező a hallgató részvétele, amit jelenléti ívre vezetett aláírásával igazol. Az ennél többet mulasztó hallgató nem kaphat aláírást és nem vizsgálhat. Az előadáshoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), legfeljebb akkora számban, mint a tantárgyi egység kreditpontszáma.

Amennyiben az előadáshoz zárthelyi dolgozat(ok) társul(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetések a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a kollokviumon is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

SZ = a tantárgy gyakorlati jeggyel zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). A hallgató legfeljebb a szemináriumi óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás és a gyakorlati jegy nem szerezhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támogatott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen. A szemináriumhoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetések a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a beadott szemináriumi dolgozatában is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

KSZ = a tantárgy kollokviummal és gyakorlati jeggyel záruló tantárgyi egysége(ke)t egyaránt tartalmaz. Az előbbiekre a K, az utóbbiakra az SZ kódnak megfelelő értékelés vonatkozik.

Kötelező irodalom, a tantárgyi egység egészéhez (legalább 3 irodalmi tétel, lehetőleg 1 idegen nyelvű) vagy 12–15 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

- BENKŐ Loránd, *Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegemlékei*, Bp., Akadémiai Kiadó, 1980.
- DÖMÖTÖR Adrienne, *Régi magyar nyelvemlékek*, Bp., Akadémiai Kiadó, 2006. 24–95.
- KECSKÉS Judit, *Nyelvemlékelemző segédkönyv*, Miskolc, Euroteam, 2007.
- *Magyar nyelvtörténet*, szerk. KISS Jenő, PUSZTAI Ferenc, Bp., Osiris Kiadó, 2003. 282–576.
- A. MOLNÁR Ferenc, *A legkorábbi magyar szövegemlékek*, Debrecen, A Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kara, Klasszika-filológiai Tanszék, 2005.
- A. MOLNÁR Ferenc, *A korai magyar írásbeliségről, a legkorábbi magyar szövegekről*. <http://magyarszak.uni-miskolc.hu/>; a Szakirodalom, ill. a Nyelvtörténet címek alatt.
- www.nyelvemlekek.oszk.hu (részletek).
- A választott egyéb nyelvemlé(ke)khez kapcsolódó legfontosabb szakirodalom (vö. előző tétel is)

Ajánlott irodalom, a tantárgyi egység egészéhez (legalább 3 irodalmi tétel, lehetőleg 1 idegen nyelvű) vagy 12–15 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

- BÁRCZI Géza, *A Halotti Beszéd nyelvtörténeti elemzése*, sajtó alá rend. és szerk. E. ABAFFY Erzsébet, N. ABAFFY Csilla. Bp., Akadémiai Kiadó, 1982.
- HEGEDŰS Attila, PAPP Lajos, *Középkori leveleink 1541-ig*, Bp., Tankönyvkiadó, 1992.

- HORVÁTH János, *A magyar irodalmi műveltség kezdetei*, Bp., Magyar Szemle Társaság, 1931, reprint: Bp., Akadémiai Kiadó, 1988.
- JAKAB László, *A Jókai-kódex mint nyelvi emlék*. Debrecen, DE Magyar Nyelvtudományi Tanszéke, 2002.
- KESZLER Borbála, *A magyar írásjel-használat története a XVII. század közepéig*, Bp., Akadémiai Kiadó, 1995 (NytudÉrt, 141).
- KNEZSA István, *A magyar helyesírás története*, Bp., Tankönyvkiadó, 1959² jav. kiad.
- B. LŐRINCZY Éva, *A Königsbergi Töredék és Szalagjai mint nyelvi emlék*, Bp., Akadémiai Kiadó, 1953.
- MADAS Edit, *Középkori prédikációirodalmunk történetéből*, Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó, 2002.
- MÉSZÖLY Gedeon, *Ómagyar szövegek nyelvtörténeti magyarázatokkal*, Bp., Tankönyvkiadó, 1956.
- A. MOLNÁR Ferenc, *Újabb adatok legkorábbi szövegméleink tanulmányozásához*, *Nyr.* 2008, 53–63. <http://www.c3.hu/>
- MOLNÁR József, SIMON Györgyi, *Magyar nyelvemlékek*, Bp., Tankönyvkiadó, 1976, 2. kiad. 1977.
- TARNAI Andor, „*A magyar nyelvet írni kezdik*”. *Irodalmi gondolkodás a középkori Magyarországon*, Bp., Akadémiai Kiadó, 1984.
- TÓTH Péter, *A Königsbergi Töredék és Szalagjai újabb vizsgálata = „Látjátok feleim...”*. *Magyar nyelvemlékek a kezdetektől a 16. század elejéig*, szerk. MADAS Edit, Bp., Országos Széchényi Könyvtár, 2009, 97–121.
- VIZKELETY András, *Az európai prédikációirodalom recepciója a Leuveni Kódexben. Die Rezeption der europäischen Sermonesliteratur im „Löwener Kodex”*, Bp., Akadémiai Kiadó, 2004.
- A választott egyéb nyelvemlé(ke)khez kapcsolódó fontosabb szakirodalom